

*Nataša Ružić **

Nasilne scene na internetu

Nasilje se preselilo s TV ekrana na internet i kompjutorske igrice te znatno utječe na ponašanje mladih

Summary

PR specialists and different types of public are often heard that the media plays a crucial role in forming public opinion, as the public is easily influenced by media therefore the public thinks what the media suggest. If the PR specialists can influence the media publications, and if they become co authors of the media announcements, they will influence, together with the journalists, the forming of the public opinion, or at least its changeover. The key role of the PR specialists is to influence the public opinion and to recruit the public for themselves, or to be more precise for the organization, institution or an employer they work for. This is not an easy task, especially if they have to deal with fragile arguments. In such cases, the personality of a public opinion professional is of a key importance. We have researched how much the journalists consider the public opinion representatives trustworthy because we wanted to examine their eventual influence on journalists and on the message they send to the public through media.

Ključne riječi: komuniciranje, internet, nasilje, utjecaj na pojedinca

* Autorica je magistrica znanosti, voditeljica studija novinarstva Sveučilišta u Podgorici

Internet je razmjerno nov medij. S jedne strane, možemo reći da je to izniman medij po tehničkim mogućnostima, ali donio je i mnoge etičke dvojbe i probleme o kojima teoretičari i danas raspravljaju.

Pojavom televizije vjerovalo se da će radio izumrijeti, ali to se nije dogodilo.

Pojavom interneta pretpostavljalo se da će televizija ustupiti svoj položaj novom mediju, zbog brzine informiranja, a knjiga, radio i fotografija će nestati. Internet ima mnogo prednosti pred televizijom, jer omogućava novinaru da izvještava o svakom događaju brže i učinkovitije od televizije. No, unatoč prednostima interneta, televizija mu nije ustupila svoje mjesto. Zapravo, nijedan medij nije prepustio svoj položaj drugome mediju.

Internet spada u digitalne medije kao i kompjutori, e-mail, chat. Internet je mreža unutar mreže ili interkonekcija između više računara.

Povijest interneta u užem smislu počela je 1961 ili 1969 godine. Točan datum nije poznat. Neki tvrde da je 1961. godine dr. Leonard Klajnrok na sveučilištu MIT prvi put objavio rad o packet-switching tehnologiji. Drugi ističu da je 1969 godine Ministarstvo odbrane SAD-a odabralo Advanced Research Project Agency Network, poznatiji kao ARPANET, za istraživanje i razvoj komunikacija i zapovjedne mreže, koja će preživjeti nuklearni napad. Tijekom sedamdesetih godina dogodila su se važna znanstvena otkrića koja su obilježila razvoj interneta, a zatim je ARPANET prerastao u javni istraživački projekt. Prijelomni trenutak u povijesti interneta smatra se 1983. godina, kada je tadašnja mreža prešla s NCP-a (Network Control Protocol) na TCP-IP (Transmission Control Protocol- Internet Protocol), što je značilo prijelaz na tehnologiju koja se danas koristi.

U široj upotrebi povijest interneta ili world wide weba počinje 90-ih godina 20. stoljeća. Razvoj novih tehnologija omogućio je brže, jednostavnije i lakše komuniciranje s ljudima iz različitih dijelova svijeta. Internet se sve više naziva globalnom mrežom informacija ili velikom internacionalnom globalnom bazom podataka. Prema statistici, u razvijenim europskim društvima već 70 posto domaćinstava ima kompjutor. Svaki dan kompjutorom se služi 45 posto radnog stanovništva u Europi. Internet je u osnovi javna kompjutorska mreža koja povezuje milijune korisnika. Broj računala na internetu trenutačno se procjenjuje na oko 150 milijuna. Količina informacija koju poslužitelji posjeduju je golema. U uvjetima globalizacije i stvaranjem virtualnog svijeta internet je

povezao čitav planet. U izvještaju o informativnoj ekonomiji na konferenciji UN-a u studenom 2006. godine rečeno je da se internetom u svijetu koristi milijarda 20 milijuna i 610 tisuća ljudi. Prvo mjesto zauzima SAD sa 200 milijuna korisnika, drugo mjesto Kina sa 111 milijuna, a treće Japana 87 milijuna korisnika.

U Istočnoj Europi prvo mjesto po broju korisnika pripada Rusiji (21,8 milijuna), slijede Ukrajina (4,5 milijuna) i Bjelorusija (3,39 milijuna).

Na početku internet se koristio isključivo u znanstvene i vojne svrhe, dok je danas neizbježan na različitim područjima, na primjer u poslovnome svijetu, ekonomiji, bankarstvu, razmjeni iskustva s različitim dijelovima svijeta. Internetske stranice koriste se u trgovini, radi kupovine namirnica, rezervacije putovanja, hotela i karata. Prema nekim podacima, 20 posto robe danas se prodaje preko interneta. Na taj način suvremeni čovjek trudi se sebi osigurati više slobodnog vremena, jer ne treba više odlaziti u trgovinu, banku, na burzu.¹

Gotovo svi dnevni listovi, časopisi, magazini imaju internetska izdanja, sve medijske kuće imaju internetske stranice za prezentaciju filmske i glazbene produkcije.

Internet omogućuje da se brzo obavijestimo o svim događajima u svijetu i doznamo informaciju koja nas zanima. Ali, tko provjerava tu informaciju? Danas svatko može otvoriti svoju stranicu i objaviti što hoće. To najbolje potvrđuje nedavni skandal u vezi s enciklopedijom Wikipendijom. Pokazalo se da je njezin urednik dvadeset četverogodišnji student Ryan Jordan, koji se predstavljao kao poznati profesor teologije.

Živimo u demokratskom svijetu, pa je moguće napisati i objaviti baš sve što želimo, bez obzira na posljedice.

Internet je zahvaljujući komercijalizaciji tržišta, postao medij bez ikakvih obzira. Da bi se što više zaradilo, korisnicima se nude različite vrste usluga, koje su zabranjene zakonom. Tako možemo govoriti i o porastu krivičnih djela "zahvaljujući" internetu. Na primjer, preko interneta bez problema možete kupiti ne samo namirnice, nego također oružje, i to neovisno o tome koliko godina imate, čak vam takvu ponudu mogu dostaviti na e-mail u obliku reklame.

Internet je prepun pornografskih sadržaja, pedofilije, trgovine ljudima, netočnih senzacionalističkih informacija. Budući da 1990-ih

¹ Kečo-Isaković Emina: Izazovi mas-medija, Šahinpašić, Sarajevo, 2006., str. 65.

godina nismo mogli govoriti o internetu kao o masovnom mediju, nismo govorili ni o posljedicama, jer nisu bile takvih razmjera kao danas.

Posljednjih deset godina teoretičari sve više govore o problemu koji je u početku bio karakterističan za televiziju, a danas se odnosi i na internet. A to su nasilne scene.

Nasilje je postalo dio naše svakodnevice i nedvojbeno ostavlja duboke posljedice na društvo u cjelini, a posebno su tom utjecaju podložni mladi, kod kojih je zabilježen porast nasilja. Od utjecaja medija može se „obraniti“ samo zrela ličnost. Međutim, dijete nije u stanju razlikovati stvarnost od igre ili filma i može počinuti teško krivično djelo oponašajući svoj omiljeni lik. Zapravo, za njega je to tek igra, jer nije svjesno posljedica svojeg djelovanja. Zapanjujuće jest da nije riječ samo o djeci koja su psihički oboljela ili su iz nestabilnih obitelji.

Utjecaj medija na društvo ne treba posebno isticati. Mediji su oduvijek bili sredstvo propagande i manipulacije određenih skupina, koje na taj način ostvaruju svoje ciljeve. Dovoljno je prisjetiti se Tocquevillea, koji je još 1835 godine napisao: „Samo jedne novine kadre su u istom trenutku smjestiti istu misao u tisuću glava“. ²

S razvitkom tehnologije utjecaj medija znatno je porastao. Oni šire informacije i uče nas kako trebamo razmišljati, kako živjeti, kako se odijevati i ponašati želimo li biti uspješni i prihvaćeni u društvu. Imajući na umu da čovjek ne može živjeti izoliran od društva, ljudi prihvaćaju ova pravila.

Mediji danas, u uvjetima oštre konkurencije, spremni su na sve da bi opstali na tržištu i privukli publiku, pri čemu novinari posve zaboravljaju da snose odgovornost za ono što objave, ne razmišljajući o posljedicama. Scene nasilja nalazimo u svim segmentima televizijskoga programa, počevši od filmova (i u crtićima), videoigara, informativnog programa (što je donekle razumljivo), a također na internetu.

Nasilje je toliko ušlo u naše domove da su osnovane organizacije koje se bave tim problemom i traže rješenje za nastalu situaciju. Postoje internetske stranice, koje savjetuju roditeljima što učiniti da bi se ograničio utjecaj televizije ili omiljene videoigre. A u zadnje vrijeme postalo je aktualno i pitanje utjecaja interneta na dijete. On-line mediji su u

² Bal Fransis: Moć medija, Clio, Beograd, 1997., str. 22.

mogućnosti prikazati što hoće, jer ih s tehničke strane gotovo nije moguće kontrolirati.

Internetom sve češće kruže snimke tinejdžera koji se izivljavaju nad slabijim vršnjacima i snimaju svoje žrtve. Takve su snimke postale svakodnevne u školama u različitim dijelovima svijeta.

U gradu Tjumentu (Rusija) četrnaestogodišnju Natašu Suvorovu kolege iz škole su pozvali u goste. Tukli su ju nogama, rukama i remenom i sve su snimali mobitelom. U nemogućnosti da se obrani, žrtva je iskoristila trenutak nepažnje svojih mučitelja i skočila s osmog kata. Preživjela je jer je prolaznik pozvao hitnu pomoć.

U Australiji su petnaestogodišnje djevojčice zadavile vršnjakinju iz radoznalosti, zapravo, kako je rekla jedna od njih, da bi shvatile što ubojica osjeća. „Mi smo napravile to samo zato što smo osjetile potrebu da nekoga ubijemo. To je teško objasniti. Znale smo da radimo nešto loše, ali se nismo osjećale loše. Sve je bilo u redu.“ Djevojke su osuđene na po 15 godina zatvora.

Nedavni skandal u Podgorici izazvala je snimka „Marija, Zabjelo“. Na šesnaestominutnoj snimci prikazana je djevojka koju fizički i psihički zlostavljaju dvije njezine poznanice, jer je navodno imala intimni odnos s mladićem jedne od njih. Na snimci se jasno vidi kako djevojci režu kosu, skidaju ju do pasa, šamaraju, nazivaju pogrđnim imenima. Nakon nekoliko dana MUP Crne Gore pronašao je autora snimki i otkrio tko je zlostavljana djevojka. Slučaj nije prijavljen policiji.³

U Ukrajini su dvojica tinejdžera (18-godišnjaci) ubila 19 ljudi. Noću su na ulicama tražili bespomoćne umirovljenike koji im se nisu mogli suprotstaviti i ubijali su ih palicama, zapravo su ih tukli do smrti. Prema riječima zločinaca, pod utjecajem njihove omiljene videoigre birali su za žrtve bespomoćne i slabije od sebe. Obojica tinejdžera su iz uglednih i dobrotvojećih profesorskih obitelji, tako da je njihovo ponašanje teško razumjeti. Osuđeni su na doživotnu robiju.

Na jednostavno pitanje, zbog čega su maltretirali i fizički zlostavljali slabije od sebe, „djeca“ odgovaraju da su se samo šalila i snimala film. U većini zemalja mlade do 16 godina ne može se optužiti, niti im se može suditi za zločine, pa mnoge zemlje razmišljaju da dobnu granicu odgovornosti za takve kriminalne radnje snize na 12 godina. Okrutnošću i izivljavanjem te ubojstvima zgrožena je i policija.

³ J.M.: Izivljanje pred kamerama, („Vijesti“, 21. rujna 2007.)

Na određenim internetskim stranicama trenutačno su najpopularnije „igre“ - borba pasa. Na snimkama su djevojčice koje potiču svoje „ljubimce“ da se bore do smrti.

Sličnost ubojstava i maltretiranja koja se događaju u različitim dijelovima svijeta navodi na zaključak da su ideje za takve zločine preuzeli iz medija (s interneta).

Nasilje u on-line medijima povećava agresivno ponašanje i broj krivičnih djela u društvu. Možda nasilje ne bi imalo jednak učinak kada ga masovni mediji ne bi objavili i kada ne bi postojala mogućnost objavljivanja takvih snimaka na internetu. Publicitet je jedan od uzroka imitacije nasilnih događaja. Ne možemo kriviti medije za sve loše u društvu, ali veličanje nasilja može proizvesti antisocijalna stajališta i ponašanja te potaknuti nasilje ekstremističkih skupina. U jedniima nasilje izaziva odvratnost, a za druge je to uzorak ponašanja.

Situacija s odraslim korisnicima interneta nije ništa bolja.

U Japanu je trideset osmogodišnji Osaka Hiroši Mej ubio tri osobe u dobi od 14 do 25 godina. Ekspertiza je pokazala da Mej nije lud i da je shvaćao što radi. Inače, u Japanu su trenutačno vrlo popularna zajednička internetska ubojstva, gdje ljudi na određenim stranicama traže sebi slične pojedince da bi zajedno počinili samoubojstvo. Na taj način je 2005. godine skončao 91 Japanac.

Slučaj koji je uznemirio rusku javnost jest najava o pogubljenju dvojice muškarca iz Tadžikistana i Dagestana. Snimku su mogli pogledati svi koji su to željeli na www.livejournal.com. Snimka je prikazivana na toj internetskoj stranici osamnaest sati i Ministarstvo unutrašnjih poslova Ruske Federacije imalo je velikih problema s njezinim uklanjanjem, najviše zato jer je stranica bila registrirana u Kaliforniji. Na snimci su dva muškarca na koljenima, a iza njih je zastava s kukastim križem. Egzekutor s crnom maskom odsjekao je glavu jednom, a zatim je upucao drugog. Ruski neonacisti su se oglasili sljedeći dan i izjavili da nemaju veze s događajem. Ministarstvo unutrašnjih poslova Ruske Federacije na početku istrage bilo je sigurno da se radi o montaži, no ekspertiza je pokazala da je riječ o stvarnom ubojstvu. Najporazniji od svega bili su internetski komentari: „Ovo je divno. Zašto ste maknuli snimku? Gdje ju mogu naći? Tako im i treba.“ Nije bilo komentara koji bi osudio ovaj zločin!

Rukovoditelj u Ministarstvu unutrašnjih poslova u Dnepropetrovsku Ivan Stupan o je motivu ubojstva je rekao. „Postoji okrutna međunarodna internetska igra, u kojoj sudjeluju ljudi iz različitih gradova.

Svrha igre jest ubiti što više ljudi i kao dokaz prikazati snimku ubojstva. Nagrada je milijun dolara. Neki igrači prodaju snimke ubojstava koje završavaju na internetu.“

Nakon Hitchcockvog filma „Psiho“ i njemu sličnih, zločini poput zauzimanja škola i ubojstava talaca postali su uobičajena pojava.

Tako je na Virginijskome sveučilištu student iz Koreje Čo Sin Hi 16. travnja 2007. ubio 32 učenika i počinio samoubojstvo. Poslao je snimku i fotografije televizijskoj postaji NBC news, koja ih je prikazala. Pretpostavlja se da je neuravnoteženi student počinio zločin pod dojmom korejskog filma „Old boy“. Čo Sin Hi je oponašao svoje „junake“ Erika Harisa i Dilana Kliborda, koji su u Koloradu 20. travnja 1999. godine pod utjecajem filma „Psiho“ u srednjoj školi poubijali 12 učenika i desetke ranili, nakon čega su počinili samoubojstvo. Nakon toga pojavile su se osobe koje su u želji za publicitetom prijetile da će ponoviti zločin „ubojice iz Virginije“. Tako je Andrew Rosenbloom u Bostonu prijetio svojoj djevojci da će ju ubiti kao što je to učinio korejski student. U Sjevernoj Karolini šesnaestogodišnjak je svojim vršnjacima prijetio pištoljem. Nakon masakra koji je počinio korejski student, 42 koledža su zatvorena zbog anonimnih prijetnji ubojstvima. Prikazujući neki pokolj, mediji moraju razmisliti hoće li nekoj nezreloj osobi dati ideju da ponovi taj čin u želji da se „proslavi“.

Proučavajući scene nasilja na televiziji, filmovima i u videoigrama, teoretičari su došli do različitih zaključaka. Postoji više teorija o nasilju, poput teorije o katarzi, teza o privikavanju, kultiviranju ili o stimulaciji, ali nijedna od njih nije znanstveno dokazana. Tako je teza o katarzi empirijski pobijena.

Još jedan od problema predstavlja metodologija. Istraživanje nasilja u medijima ili samoubojstava opterećeno je metodičkim problemima, jer je teško odrediti jesu li takve osobe sklone nasilju i samoubojstvima, što ograničava vjerodostojnost rezultata.

Agencija CNN proučavala je zbog čega se broj napada na beskućnike iz godine u godinu povećava i došla do zaključka da glavni uzrok agresije mladih nije odgoj, nego videoigre. Trojica mladića, Nathan Moore, Luis Oyola i Andrew Ishren, pretukli su palicama do smrti beskućnika Rexa Bauma. Razlog je bio imitacija videoigre.⁴

⁴ Ashley Fantz: Teen „sport killings“ of homeless on the rise (www.cnn.com, 12 septembar 2007.)

Kada je riječ o agresivnim emocijama, ispitivanja igrača u Njemačkoj (Ladas 2002) i Australiji (Durkin i Aisbett 1999) pokazala su da kompjutorske igre mogu izazvati frustraciju, ali da je ona više posljedica nezadovoljstva uspjehom u igri nego je nastala na temelju nasilnih sadržaja. Neke studije provedene u obliku anketa pokazuju da nasilne kompjutorske igre potiču nasilno ponašanje (Wiegman i Van Schie 1998, Anderson i Dill 2000, Gentile 2004).⁵

Ljudima treba dati slobodu izbora, ali moraju postojati ograničenja.

Danas su u Engleskoj neke videoigre zabranjene zbog nasilnih scena, npr. igra „Manhunt 2“, koja obiluje krvavim scenama i okrutnošću. Možda je odluka donesena u vezi sa skandalom koji se odnosi na igru „Manhunt 1“. Pod njezinim utjecajem sedamnaestogodišnjak je ubio četrnaestogodišnjeg prijatelja.

Glavni „junak“ igre je pacijent psihijatrijske bolnice Daniel Lemb. Lemb ima amneziju i pokušava se sjetiti prošlosti, okrutno ubijajući sve ljude koje sretne na svojem putu.

Problem u vezi s on-line medijima jest nepostojanje zakonske regulative. Neke europske zemlje smatraju da internet nije medij, pa ne treba biti ni zakonskih ograničenja, što u on-line medijima dovodi u pitanje društvene norme. Kad ne bi bilo priče o kriminalu, nasilju i samoubojstvima, mediji bi ostali bez publike. S jedne strane kriminal, nasilje i ljudske tragedije dio su svakodnevice, a s druge – prijeti opasnost od oponašanja opasnih radnji prikazanih u medijima. Zbog toga kodeksi nekih zemalja zabranjuju prikazivati scene nasilja. Navest ću primjer. U njemačkom kodeksu postoji odredba prema kojoj treba izbjegavati „senzacionalističko prikazivanje nasilja i okrutnosti“ kako bi se zaštitila mladež.

Dob i zrelost su važni čimbenici, koje treba uzeti u obzir kada se procjenjuje sadržaj medija namijenjen mlađem naraštaju.

Neke su zemlje uvele cenzuru na internet da bi zaštitile stanovništvo. U Kini se sve informacije prvo provjeravaju, to je takozvani „kineski model interneta“. Kinezi su zapriječili dostup stranici www.livejournal.com. U 2007. godini kineske vlasti su planirale zatvoriti mnoge internetske klubove. Dostup on-line igrama će biti ograničen na tri sata svaki dan.

⁵ Kunzick M., Zipfel A.: Uvod u znanost o medijima i komunikologiju, Zaklada Friedrich Ebert, Zagreb, 2006., str. 234.

Azerbajdžan, Turkmenija, Tadžikistan i Uzbekistan uveli su cenzuru zbog politike vlasti, sigurnosti i socijalnih normi.

U Novosibirsku je zabranjen pristup na četiri internetske stranice koje potiču na ekstremizam.

Sve te zemlje neovisna organizacija „Reporteri bez granica“ uvrstila je na popis neprijatelja interneta. Na tome su popisu, osim navedenih zemalja, Bjelorusija, Kina, Kuba, Egipat (novo ime na popisu), Iran, Sjeverna Koreja, Saudijska Arabija, Sirija, Tunis i Vijetnam.

Sveučilište u Indiji ograničio je studentima pristup internetu u studentskim domovima zbog morala. Studenti zbog interneta padaju u depresiju, slabije uče i skloniji su samoubojstvu. Tako se u posljednjih pet godina ubilo devetero studenata.

Zbog takvih događaja, sve češće se govori o liječenju od internetske ovisnosti.

U Kini je otvorena bolnica u kojoj se tinejdžeri liječe od spomenutih tegoba.

U SAD-u krajem 1990-ih godina već je postojala bolnica u kojoj se liječi Internet Addiction Disorder – tj. ovisnost o internetu. U osnovi te bolesti jesu samoća i nemogućnost da vrijeme se provede na drugi način.

Samo se ispravnom upotrebom medija mogu izbjeći opasnosti, jer od informacije se svugdje u svijetu zahtjeva isto: da se, osim činjenica, poštuje i publika.

Snimka pogubljenja Sadama Huseina prikazan je na televiziji i internetu. Da se nije smjela prikazati u javnosti, potvrđuje činjenica da se poslije toga objesilo dvoje djece. Jedno od njih je 15-godišnjakinja iz Indije. „Rekla je da su objesili domoljuba. Nismo ju shvatili ozbiljno kada je rekla da želi osjetiti bol koju je Sadam osjetio tijekom pogubljenja“, izjavio je njezin otac Manhoman Karmakar. Dodao je da je njegova kći bila krajnje depresivna, nakon što je vidjela pogubljenje.

„Gledala je snimku nekoliko puta. Dva dana nije jela u znak prosvjeda zbog vješanja“, istaknuo je Manhoman.

Drugi slučaj odnosi se na 10-godišnjeg dječaka iz okoline Houstona, Sergia Pelicija.

„Mislim kako nije shvatio da je to stvarno. Na televiziji su prikazali Sadamovo vješanje, a on me pitao zašto to rade. Rekao sam da je to zato

što je Sadam bio zao čovjek. Ne znam zašto su to prikazali na televiziji“, rekao je dječakov ujak, Julio Gustavo.⁶

Novinari u utrci za senzacionalističkim vijestima potpuno zanemaruju etiku informiranja. A potrebno je učiniti odabir i donositi odluke o sadržaju i obliku informacije koja se pruža javnosti. Mediji imaju slobodu da neke informacije ili fotografije ne objave, ali ne zbog cenzure, nego iz poštovanja prema osobama umiješanim u određeni događaj i razmišljajući o posljedicama prikazivanja. Teško je napraviti izbor i odlučiti se, ali selekcija informacija koju provodi urednik je nužna.

Nasilnim događajima se daje previše publiciteta. Nitko ne osporava činjenicu da ti događaji trebaju biti objavljeni, ali u takvim slučajevima prijeti opasnost da mediji zbog dobiti, prikažu nasilje kao vrstu uzbudljive zabave.

Pluralizam u informiranju potreban je da bi javnost neki problem ili događaj mogla sagledati s više strana. Ali, ne treba zaboraviti pristojnost, dobar ukus u izražavanju, poštovanje općepriznatih vrijednosti u društvu.

S pojavom komercijalnih medija rasonoda je postala prioritet za medije i na taj način novinari privlače publiku. Granica između novinarstva i zabave sve je manja. Medijska zabava postala je golema industrija, no malo tko se bavi njezinom etikom. Postoje ograničenja u vezi s pornografskim sadržajima, rasnom mržnjom, nasiljem i netrpeljivošću, ali ni ta ona se, nažalost, ne poštuju.

Komercijalizacija medija izazvala je degradaciju informacije pod utjecajem show-biznisa. Grubost, vulgarnost, okrutnost, iskrivljavanje stvarnosti kroz neistinitu informaciju, nemoralnost - samo su neki od problema s kojima se suočavaju građani kroz medije.

Stoga je nužno kontrolirati kvalitetu, jer upravo kvaliteta zabave svjedoči o kulturnoj razini naroda. Zato bi novinari pozornost trebali obratiti etičkim kodeksima, medijskoj kulturi i medijskoj pedagogiji.

Teoretičari se slažu u jednom - da teza o nedjelotvornosti medijskog nasilja nije više održiva i jedva da ju itko više zastupa. U rješenju tog problema teoretičari imaju dvije krajnje tačke gledišta. Prva se temelji na tome da je nasilje «zarazno» i stoga je cenzura nužna. Druga kaže da živimo u demokraciji i uvođenje cenzure zbog nasilja, radikalna je mjera.

⁶ Agencija Reuters: Čuvari hapšeni zbog snimka vješanja, („Vijesti“, 5. siječnja 2007.)

Uloga medija je temeljna za demokraciju, ali ne treba zaboraviti da se moderna demokracija udružila s tržišnom ekonomijom, zbog čega se granice između informacije i zabave brišu.

Novinari samo trebaju odlučiti o tome hoće li izabrati pristup čiji je jedini cilj medijski uspjeh ili će više pozornosti posvetiti etičkim dvojabama. Samo o novinarima ovisi hoće li se opredijeliti za odgovornost i profesionalizam.

Literatura

Kunzick M., Zipfel A.: Uvod u znanost o medijima i komunikologiju, Zaklada Friedrich Ebert, Zagreb, 2006.

Bal Fransis: Moć medija, Clio, Beograd, 1997.

Kečo-Isaković Emina: Izazovi mas-medija, Šahinpašić, Sarajevo, 2006.

Članci

Agencija Reuters: Čuvari hapšeni zbog snimka vješanja, „Vijesti“, 5. siječnja 2007.

J.M.: Izivljavanje pred kamerama, („Vijesti“, 21. rujna 2007.)

M.D.: Riješen slučaj Marija, Zabjelo, („Dan“, 25. rujna 2007.)

Internet

www.cifrovik.ru

www.top.rbc.ru

Ashley Fantz „Teen „sport killings“ of homeless on the rise“
(www.cnn.com)

